

Gösta Berlings saga/del I

Alternativtitel
Distributionstitel

Kavaljererna på Ekeby
The Atonement of Gosta Berling
Gösta Berling
Gösta Berlingin taru
Gösta Berlings Saga
Gösta Berlings Saga
Gösta Berlings saga
Gøsta Berlings saga
The Legend of Gosta Berling
The Story of Gosta (Goesta) Berling

Produktionsuppgifter:

Produktionsbolag
Distributör i Sverige (35 mm)

AB Svensk Filmindustri, Stockholm
AB Svenska Biografteaterns Filmbyrå,
Stockholm
AB Svensk Filmindustri, Stockholm

Förlaga:
Titel:
Författare

Gösta Berlings saga (Roman)
Selma Lagerlöf

Regi
Manus

Mauritz Stiller
Mauritz Stiller
Ragnar Hyltén-Cavallius

Foto
Arkitekt

J. Julius
Ragnar Brattén
Erik Jerken

Rådgivare
Inspicient

Vilhelm Bryde
Gustaf Upmark
Olof Ås
Nils Elffors

B-foto
Stillbildsfoto
Ljussättare
Negativklippning
Musikarrangör

Carl-Axel Söderström
J. Julius
Eugén Hellmann
Eugén Hellmann
Rudolf Sahlberg
Gaston Borch

Dekormålare
Kläder
Smink

Eric Bengtson
Erik Johansson
Ingrid Günther
Manne Lundh
Ester Lundh
Alva Lundin

Textdesign

Bildformat:	Stumfilmsformat (1,33:1)
Färgsystem:	Svartvit
Ljudsystem:	Stum
Originallängd i minuter:	86
Censur:	33296
Datum:	1924-03-04
Åldersgräns:	Tillåten från 15 år
Längd:	2345 meter
Kommentar:	Kopiornas längd varierar mellan 2291 m och 2348 m.
Censur:	38917
Datum:	1927-04-20
Åldersgräns:	Tillåten från 15 år
Längd:	2845 meter
Kommentar:	(förkortad version av del I och II för skolfilmsbruk). Under samma censurnummer registrerades dels 1931-12-12 en kopia av en längre sammanklippt version av del I och II, som var 3353 m, dels 1954-02-18 - 1954-09-10 fem kopior av en nyrestaurerad, längre hopklippning av del I och II, som var 4005--4010 m. Samtliga angivna kopior var stumma.
Censur:	49573
Datum:	1933-09-25
Åldersgräns:	Tillåten från 15 år
Längd:	2642 meter
Kommentar:	(synkroniserad version av del I och II). Kopiornas längder växlade mellan 2583 m och 2754 m.
Sverigepremiär	1924-03-10 Skandia Stockholm Sverige 86 minuter 1924-03-10 Röda Kvarn Stockholm Sverige 86 minuter 1924-03-10 Regina Gävle Sverige 86 minuter 1924-03-10 Röda Kvarn Gävle Sverige 86 minuter 1924-03-10 Cosmorama Göteborg Sverige 86 minuter 1924-03-10 Victoria Göteborg Sverige 86 minuter 1924-03-10 Röda Kvarn Helsingborg Sverige 86 minuter 1924-03-10 Röda Kvarn Jönköping Sverige 86 minuter 1924-03-10 Skandia Karlskrona Sverige 86 minuter

	1924-03-10 Metropol Malmö Sverige 86 minuter
	1924-03-10 Skandia Norrköping Sverige 86 minuter
	1924-03-10 Slottsbiografen Uppsala Sverige 86 minuter
	1924-03-10 Imperial Örebro Sverige 86 minuter
	1924-03-10 Metropol Östersund Sverige 86 minuter
	1924-03-10 Röda Kvarn Eskilstuna Sverige 86 minuter
TV-visning	1985-09-24 TV2 Sverige
	1990-05-01 TV2 Sverige
	1992-07-21 TV2 Sverige
	1999-06-20 SVT1 Sverige
	2002-11-12 SVT1 Sverige
	2005-04-05 SVT1 Sverige
	2006-11-27 SVT1 Sverige
Urpremiär	1924-03-09 Kina-Palats Helsingfors Finland 86 minuter

Rollista:

-	Rollista för del 1 och 2:
Lars Hanson	Gösta Berling, avsatt präst, kavaljer på Ekeby
Gerda Lundequist	Margaretha Samzelius, född Celsing, majorska
Hilda Forsslund	Margarethas mor
Otto Elg-Lundberg	major Samzelius, brukspatron
Sixten Malmerfelt	Melchior Sinclaire, brukspatron
Karin Swanström	Gustafva Aurore Sinclaire, Melchiors hustru
Jenny Hasselquist	Marianne, Melchiors och Gustafvas dotter
Ellen Cederström	grevinnan Märtha Dohna på Borg
Torsten Hammarén	greve Henrik Dohna, Märtha Dohnas son
Greta Garbo	Elisabeth Dohna, Henriks hustru, italienska
Mona Mårtenson	Ebba Dohna, Henriks halvsyster
Sven Scholander	Sintram, brukspatron
Svend Kornbeck	Christian Bergh, f.d. kapten, numera kavaljer på Ekeby
Hugo Rönnblad	Beerencrutz, kavaljer
Knut Lambert	Rutger von Örneclou, f.d. fänrik, numera kavaljer
Oscar Bergström	"patron Julius", kavaljer
Jules Henri Gaston Portefaix	Anders Fuchs, f.d. major, numera kavaljer
Albert Ståhl	"farbror Eberhard", kavaljer
Anton de Verdier	"kusin Kristoffer", kavaljer
Axel Jacobsson	Lilliencrona, kavaljer
Jan de Meyere	Löwenborg, kallad "den blide Löwenborg", kavaljer
Edmund Hohndorf	Kevenhüller, kavaljer

Theodor Busch
Signe Enwall
Birger Lyne
Tom Walter
Arne Palm
Svea Palm
Gösta Gustafson
Carl Deurell
Carl Ericson
Mia Gründer
Edla Rothgardt
Anna-Lisa Baude
Gucken Cederborg
Georg Fernquist
Axel Lagerberg
Lars Egge
Erik Bergman
Hilda Castegren
Bertil Ehrenmark

Ruth Weijden
Emil Fjellström
Sven Quick

Musik:

Titel:

Kommentar:

Ruster, f.d. trumslagare, numera kavaljer
ej identifierad roll
kavaljer
ej identifierad roll
pojke i kyrkan
flicka i kyrkan
inspekterande präst
inspekterande präst
inspekterande präst
kyrkobesökare
kyrkobesökare
Märtha Dohnas kammarjungfru
kvinna vid festen på Ekeby
man vid festen på Ekeby
man vid festen på Ekeby
man vid festen på Ekeby
man vid festen på Ekeby
kvinna vid festen på Ekeby
betjänt på Borg/man vid fördrivningen av
majorskan
kvinna vid fördrivningen av majorskan
man vid branden
man vid branden

Musik i urval

Vid premiären på Röda Kvarn i Stockholm beledsagades filmen av följande musik: "Värmlandsvisan" (arr Westberg), "Allegro Vivace nr 1;" (Langey), ur Herr Arnes pengar och "Episod" (Alexandersson), ur "Svit nr 3;" (Mussorgskij), Bellmansång, ur Den eldröda blomman (Järnefelt), "Adagio Pathétique" (Godard), ur "Svansjön", "Symfoni Pathétique" och "Romeo och Julia" (Tjajkovskij), ur "Rigadon de Dardanus" (Rameau), "Meditation" (Borch), "Prelude" (Järnefelt), "Dramatic Tension" (Audino), ur "Masquerade nr 1; 3;" (Lacome), "Kontradanser" (Beethoven), ur "Symfoni g-moll" (Mozart), "Entr'acte" (Annat-Alvez), "La Furlana" (Roberts), "Spanish Dance" (Rehfeld), ur "Suite Espagnole nr 2" (Aceyes), "Rabnabryllaup uti Kraakjalund" (Johan Halvorsen).

På Ekeby och sex därunder lydande bruk härskade på 1820-talet den mäktigaste kvinnan i Värmland, den ryktbara majorskan Margaretha Samzelius. Hon var en handlingskraftig kvinna, allmänt aktad och fruktad.

I en av Ekebys flyglar bodde hennes tolv kavaljerer, män utan hem eller yrke, halvt förolyckade existenser, adelsmän och pensionerade officerare, de flesta med ett dunkelt förflutet, men alla tolv riddare av äventyret, bågaren och galanteriet.

Enligt traditionen firade de julnatten i brukets gamla smedja och vid midnatt kallade en av dem, den avsatte prästen Gösta Berling, "den trettonde", den behornade potentaten själv att vara välkommen i deras lag. Han kommer i eld och flammor ur hässjan och visar sig vara den elaka brukspatronen Sintram, allmänt avskydd för sin skarpa och gemena tunga.

Gösta Berling hade varit en präst med talets gåva men han hade supit ner sig, och vid en biskopsvisitation ställde han till skandal i kyrkan. Nu var han avsatt, och efter att ha irrat runt på vägarna i Värmland hade han kommit till Ekeby och fått stanna där.

Dessförinnan hade han en tid varit informator åt den unga Ebba Dohna på Borg, men hon hade förälskat sig i honom utan att veta vem han var. När hon äntligen fick veta det och han samtidigt tvingades lämna Borg, blev hon så förtvivlad att hon började tyna bort och snart dog.

Ebba Dohnas bror, den högfärdige och inbiliske Henrik, hade gift sig i Italien med den unga, vackra Elisabeth, med vilken han nu var på hemväg till Borg.

Genast efter hemkomsten blev de jämte Henriks mor, grevinnan Märtha Dohna, bjudna till Ekeby på fest. Där var också den mäktige brukspatronen Melchior Sinclair med hustrun Gustafva och den vackra dottern Marianne.

Det blev en glad och uppsluppen fest, där kavaljererna hyllade den vackra Elisabeth och bar henne i gullstol runt salen, medan Sintram spred sitt lömska gift.

I förtvivlan över vad som hänt Ebba Dohna vill Gösta Berling ta sitt liv, men han räddas av majorskan, som berättar om den stora tragedin i sitt liv, när hon av sin mor tvingades överge den man hon älskade och gifta sig med majoren Samzelius. Nu har hon t o m avvisat sin mor, som förbannat henne. "Livet måste levas", slutar majorskan, "det är bara att stryka över och gå vidare!"

Och det glada livet går vidare på Ekeby, där den ena festen avlöser den andra. Gösta Berling och Marianne Sinclair uppför en "levande tablå", som slutar med att hon -- utanför tablåns ram -- kysser honom just som ridån åter går upp. Alla tror det hör till tablån men den elake Sintram låter Mariannes far, Melchior, veta rätta sammanhanget. Denne blir ursinnig och kör hem utan henne.

Vid middagen retar Sintram upp en av kavaljererna, Christian Bergh, så att denne obetänksamt vräker ur sig något som skvallret länge gått om: Ekeby och de andra bruken har Samzelius fått av majorskans förre älskare, den man hon tvingades överge.

Det blir stor skandal. Samzelius, som försäkrar att han inget visste om det, driver bort henne från Ekeby. Så går hennes mors förbannelse i uppfyllelse.

Ekeby kan han inte skänka bort, men han överlämnar det till kavaljererna -- att skötas på kavaljersmanér, dvs låta det gå sin undergång till mötes.